

ДУДА Єлізавета,

здобувач вищої освіти третього курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

РЕЗВОРОВИЧ Кристина,

кандидат юридичних наук, завідувач
кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ НЕПОВНОЛІТНІХ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Неповнолітні особи є особливими учасниками суспільних відносин. Відсутність повної дієздатності, недостатній життєвий досвід і рівень сформованості особистості, що не дозволяють адекватно реагувати на навколишнє оточення, роблять їх права і свободи найуразливішими в порівнянні з іншими суб'єктами права. Дане твердження справедливе, коли постає питання участі неповнолітнього в судочинстві у цивільних справах.

У зв'язку з цим до процедури розгляду цивільної справи, одним з учасників якого є неповнолітній, повинні застосовуватися особливі правила, встановлені процесуальним законодавством. Необхідно враховувати кілька факторів: особливості психіки, емоційного стану неповнолітнього. Діти більш гостро, ніж дорослі переживають все, що їх стосується. Нерідко дитячі переживання, стреси впливають на подальше життя і становлення особистості. Безумовно, участь дитини в процесі, або сам факт того, що порушується цивільна справа, рішення по якому зачіпає права, і інтереси неповнолітнього, надають на нього величезний вплив. Будь то справа про позбавлення батьківських прав, відшкодування моральної, матеріальної шкоди або щось інше.

Неповнолітній – це молодий зростаючий організм, який не сформований остаточно ні фізично, ні психологічно [4]. Крім того, для того щоб мати можливість особистими діями здійснювати свої процесуальні права і виконувати процесуальні обов'язки, громадяни повинні мати громадянську процесуальну дієздатність, тобто здатність здійснювати свої права в суді і доручати ведення справ представнику. На думку Архипової С.І., дієздатність являє собою складний правовий стан особи, обумовлений не тільки чинним законодавством, а й волею суб'єкта, його цілями і свідомістю, тому не варто розглядати дієздатність як властивість, яке один раз виникнувши,

супроводжує його все життя [3]. Згідно чинного законодавства таку правоздатність громадяни отримують з моменту досягнення повноліття.

Згідно статті 35 Цивільного кодексу України повністю дієздатною особою визнається емансипована дитина. Саме за цією статтею неповнолітній, який досяг 16 років, може бути оголошений повністю дієздатним, якщо він працює за трудовим договором, у тому числі і за контрактом, або за згодою батьків, усиновителів або піклувальників займається підприємницькою діяльністю. Таким чином, громадянська процесуальна дієздатність може настати в повному обсязі і до досягнення вісімнадцятирічного віку, але лише у випадках, передбачених законом [1].

Права, свободи та інтереси малолітніх, тобто які не досягли віку 14 років, захищають в цивільному процесі їх законні представники батьки, усиновителі, опікуни, піклувальники та ін. особи. Як засіб судового захисту слід визнати і право дитини висловлювати свою думку при вирішенні будь-якого питання, що зачіпає його інтереси, і бути заслуханою в ході судового розгляду. Слід зазначити, що врахування думки дитини, яка досягла 10 років є обов'язковою складовою. Лише в тому випадку, коли це суперечить інтересам дитини, суд може не врахувати її думку. Тільки за згодою дитини, яка досягла 10 років, суд може прийняти рішення про зміну його імені та (або) прізвища, передати його на усиновлення, передати його в прийомну сім'ю і т.д. Врахування думки дитини при вирішенні спору і участь в розгляді справ у спорах, пов'язаних з вихованням дітей, органів опіки та піклування також є особливостями судового захисту прав дитини [2]. Батьки названі законодавцем в числі перших осіб, які здійснюють такий захист. Разом з тим, вони повинні представити суду докази, підтверджують їх спорідненість з дитиною. Такими доказами є свідоцтво про народження дитини та документ, що підтверджує особу батьків. Представляти права та інтереси дитини можуть як обидва батька, так і один з них за угодою між ними, причому, батьки повинні захищати права та інтереси дітей, а не свої власні права і інтереси. Якщо неповнолітній від 14 до 18 років, то він теж повинен брати участь в процесі, що рідко дотримується на практиці.

Підсумком судового розгляду за участю неповнолітніх є винесення судового рішення. При незгоді дитини (його представника) з судовим рішенням він (його представник) має право подати скаргу до суду.

Таким чином, підсумовуючи вищенаведене, можна зазначити, що українське законодавство передбачає безліч способів захисту прав дитини, всі вони спрямовані на забезпечення захисту прав і охоронюваних законом їх інтересів. Чимало уваги приділяється і питанням процесуального становища неповнолітніх в цивільному судочинстві

Однак сучасне суспільство активно розвивається, змінюються уявлення про цінності, відбувається переосмислення положення і ролі окремих учасників громадянських відносин. В таких умовах державні гарантії, спрямовані на забезпечення дотримання прав і законних інтересів

неповнолітніх громадян, набувають особливого значення. А це, в свою чергу, вимагає постійного вдосконалення цивільного процесуального законодавства як складового елемента комплексу заходів з охорони прав неповнолітніх.

Список використаних джерел:

1. Абясов Н.Ф. Сторони в цивільному процесі. *Арбітражний і цивільний процес*. 2002. № 4.
2. Іонова Д.Ю. Неповнолітні, які не досягли віку 14 років в цивільному процесі. *Закон і право*. 2008. № 10.
3. Клепікова М. Участь неповнолітніх у цивільному судочинстві. *Арбітражний і цивільний процес*. 2007. № 6.
4. Синельникова Л.В. Елементи ювенальної юстиції в цивільному процесі URL:www.promyshleny.orb.sudrf.ru/modules.php?name=press_dep&op=1&did=33. (Дата звернення:09.10.2021)

ЖУК Данило,

здобувач вищої освіти третього курсу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

РЕЗВОРОВИЧ Кристина,

кандидат юридичних наук, завідувач кафедри цивільного права та процесу Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПОРЯДОК ТА ПІДСТАВИ ЗДІЙСНЕННЯ ПРЕДСТАВНИЦТВА У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Згідно загальної цивільно-правової доктрини цивільне процесуальне представництво – це такі юридичні відносини, за яких однією особою (представником) виконуються на підставі повноваження, наданого йому законом, положенням, статутом чи договором, процесуальні дії під час цивільного судочинства з метою захисту прав і охоронюваних законом державних і громадських інтересів, а також інтересів окремих осіб.

Ч.1 ст. 58 Цивільного процесуального кодексу (далі – ЦПК) України передбачає можливість брати участь стороні або третій особі, якій законом надано звертатися до суду в інтересах іншої особи, у судовому процесі особисто (представництво) або через представника [1].

Загальновідомим є факт про зародження представництва у Стародавньому Римі, з моменту якого даний інститут пройшов тривалий